

מדוע אומרים סליחות בשעות משוגעות?/יהושע גרינשטיין

[א] מקור

שולחן ערוך, או"ח, סימן תקפ"א-א-נוהגים לקום באשמורת לומר סליחות ותחנונים, מראש חודש אלול ואילך עד יום הכיפורים. הגה: ומנהג בני אשכנז אינו כן, אלא...ועומדים באשמורת לומר סליחות ביום ראשון שלפני ראש השנה. ואם חל ראש השנה שני...אז מתחילין מיום ראשון שבוע שלפניו.

[ב] טעם # 1; החושך = לא בטוח/ולנו כושת הפנים

תהלים פרק צ"ב/ג - להגיד בבקר חֲסֵדְךָ וְאַמְּוֹנֶתְךָ בְּלִילוֹת:

תהלים ק"ד/כ- תִּשַׁת חֶשֶׁךְ וְיִהי לְיָלֵה בּו תִּרְמַשׁ כָּל חֵיתוֹ יַעַר.

ירושלמי, ברכות ד/א - בערב צריך לומר: "יהי רצון מלפניך, ה' אלקי ואלקי אבותי, כשם שהייתי באפילה והוצאתני לאורה, כך תוציאני מאפילה לאורה".

נפק"מ- 100 קולות כנגד...סיסרא?

תוספות [מסכת ראש השנה ל"ג עמוד ב', ד"ה שיעור]- ... בערוך פי'... [ועבדי] שלשים כדיתבין, ושלשים בלחש, ושלשים על הסדר כנגד מאה פעיות דפעיא אימיה דסיסרא ואלין [עשרה] אינון כשגומרין כל התפלה.

משנה ברורה [תקצ"ב/ב]- ובשל"ה כתב לתקוע מאה קולות, דהיינו שלשים דשיבה, והתקיעות של סדרים, ושלשים אחר התפלה ולהוסיף עוד שבס"ה יהיו מאה קולות:

Rav J.B Solovetchik¹- The required response to the shofar...refers to as a call to awak-

en from ... the **false assumptions upon which we build our lives** ...We are jolted with the sudden awareness of the grievous extent to which our actions have alienated us from G-d....

Deborah portrayed the mother of Sisera waiting at her window for her son's victorious return from battle...**just as he had indeed returned triumphant from the battlefield so many**

times....Yet, ...in a deep recess of her heart, Sisera's mother tragically sensed that this time he was in fact never coming home again. A practice is cited ...to sound 100 shofar blasts on Rosh

Hashana in order to parallel the 100 cries of Sisera's mother... Why does the story of a pagan mother awaiting her barbaric son form the halachic basis for the customary number of shofar

sounds that are blown on Rosh Hashanah? Because upon hearing the piercing tones of the shofar, we must experience a similar emotion to that which she experienced; **as we awaken from**

spiritual complacency, we must witness our own illusions relentlessly shattered

1 Rosh Hashana Machzor, with commentary adapted from the teachings of Rabbi Joseph B. Soloveitchik, K'hal publishing in conjunction with the OU, compiled and edited by Dr. Arnold Lustiger, 2007, essays [edited by the above, as well as Rabbi Daniel Besser and Rabbi Dovid Schreiber ESQ.,] PP xvii-xviii

נוסח פתיחת הסליחות - לך אֲדַצֵּי הַצְדָּקָה וְלָנוּ בִשְׁתַּת הַפְּנִים,

מִזֶּה-נִצְטָאֵנוּ וּמִזֶּה-נִצְאָמַר. מִזֶּה-נִדְבַּר וּמִזֶּה נִצְטִיבְךָ: וְנִחַפְּשֶׁה דְרָכֵינוּ וְנִחַקְרֶה וְנִשׁוּבָה אֲלֶיךָ.

כִּי יִמְיָצֶה פְּשׁוּטָה לְקַבֵּל שְׂבִיבִים:

לֵאנִי בְּחֶסֶד וְלֵאנִי בְּמַעֲשֵׂים בָּאֵנוּ לְפָנֶיךָ. כְּדָלִים וּכְרָשִׁים דְּפָקְנוּ דְלִתֶיךָ: דְּלִתֶיךָ דְּפָקְנוּ

רַחוּם וְחַנּוּן. נִצְאָל-תְּשִׁיבֵנוּ רִיקָם מִלְּפָנֶיךָ:

מִלְּפָנֶיךָ מִלְּכֵנוּ רִיקָם אֲלֵ-תְשִׁיבֵנוּ. כִּי אַתָּה שׁוֹמֵעַ תְּפִלָּה:

[ב] טעם # 2; אנו עושים מעבר-הקב"ה גם כן

מסכת ראש-השנה, דף י"ז עמוד א'- "ויעבר ה' על פניו ויקרא" - אמר רבי יוחנן: אלמלא מקרא כתוב אי אפשר לאומר; מלמד שנתעטף הקדוש ברוך הוא כשליח צבור, והראה לו למשה סדר תפלה. אמר לו: "כל זמן שישראל חוטאין - יעשו לפני כסדר הזה, ואני מוחל להם."

של"ה [עשרה מאמרות, מאמר שביעי/קצ"ג] - והדבר קשה; שהרי אנו רואים שכמה פעמים אנו מזכירין י"ג מדות ואינם נענים? אלא אומרים הגאונים, כי כוונת 'יעשו לפני כסדר הזה', אין הכוונה לבד על עטיפת טלית, אלא שיעשו סדר המדות שלמד הקדוש ברוך הוא למשה, שהוא 'קל רחום וחנון', דהיינו מה הוא רחום אף אתה תהיה רחום וכו', וכן לכל הי"ג מדות.

מסכת ראש השנה שם - כל המעביר על מדותיו, מעבירין לו על כל פשעיו, שנאמר "נשא עון ועבר על פשע" (מיכה ז:יח) - למי "נושא עון"? למי שעובר על פשע.

הרמב"ם [הלכות תשובה א/ד] - נהגו כל בית ישראל להרבות בצדקה ובמעשים טובים, ולעסוק במצוות מראש השנה ועד יום הכיפורים יתר מכל השנה, ונהגו כולם לקום בלילה בעשרה ימים אלו ולהתפלל בבתי כנסיות בדברי תחנונים ובכיבושים עד שיאר היום.

נפק"מ- הפסקה השנייה של הסליחות

שִׁמְעֵה תְּפִלָּה עֲדֶיךָ כָּל בְּשָׂר יִבְאֵנוּ: יְבוֹא כָּל בְּשָׂר לְהִשְׁתַּחֲוֹת לְפָנֶיךָ יי: